

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Împare odată la săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 55.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 206.

Decorarea P. S. Sale Domnului Episcop IOAN I. PAPP.

— Ministrul A. Lăpădatu în Arad. —

Am relatat în numărul trecut al acestui organ, faptul îmbucurător pentru dieceza noastră, că M. Sa gloriosul nostru Rege *Ferdinand I.* a conferit P. S. Sale părintelui Episcop *Ioan*, ordul Coroana României în gradul de Mare oficer, și medalia de aur Răsplata muncii pentru biserică.

Pentru a-i atârna pe piept înaltului prelat aceste distincții binemeritate, Excelența sa dl ministru *A. Lăpădatu* a descins la Arad Sâmbătă dimineața, la 26 Ianuarie, în societatea dl prof. univ. *Iosif Popovici* și a unui dl secretar dela ministerul cultelor. Înaltul oaspe a fost întâmpinat la gară de funcționarii Consistorului, autoritățile civile și un public select.

La bineventările dlui primar *Robu* și păr. ref. *Păcățianu*, dl Ministru răspunde că a venit cu mare bucurie în orașul nostru, trimis de M. Sa Regele, ca să decoreze pe veteranul Episcopilor Români, care are la activul să o muncă prodigioasă, plină de cele mai frumoase rezultate pe terenul bisericesc-național.

La oarele 11 dl Ministru al cultelor împreună cu suita sa și alte notabilități a sosit la Curtea Episcopescă, și în unul din saloane, unde fiind de față și toți membrii Consistorului, s'a efectuat ceremonia decorării părintelui Episcop.

Excelența sa dl Ministru într'o vorbire adâncă și concisă, scoate în relief marile merite și fapte ale Episcopului nostru *Ioan*, care într'un șir lung de peste 55 de ani, prin o muncă chipzuită și energie mare, însoțite de cunoștința sigură a realității, a sondat pe toate terenele vieții publice dela noi, rezultate remarcabile. — Dsa recunoaște că aceste distincții sosesc cam târziu, pentru că Episcopul nostru *Ioan* a fost conducătorul bisericii românești din Ardeal, în zilele istorice, când s'a pecetluit înfiriparea idealului

nostru național, roagă însă pe P. S. Sa să le primească cu aceiași dragoste, cu cari îi sunt conferite și în numele M. Sale Regelui îi dorește să le poarte mulți ani cu bine.

P. S. Sa Dl Episcop răspunde următoarele:

Domnule Ministru!

*Dă-mi voie Dle Ministru să Te rog respectuos să binevoiești a primi felicitarea mea reverențioasă și salutul cordial de înaltă stimă, de dragoste și iubire cu care Te-a așteptat reprezentanții clerului și al poporului diecezel mele ca și pre un vrednic Ministru al Cultelor și Artelor din România întregită. I-ți mulțumesc totodată respectuos pentru osteneala de a mă cerceta în dricul acestei ierni geroase, și a-mi preda în persoană marele dar, de care M. Sa, gloriosul nostru Domnitoriu *Ferdinand I.* m-a învrednicit din privilegiul încoronării Sale.*

În posesia acestei decorații regale Te rog acum respectuos D-le Ministru, să fii interpretul fidel al omagiului meu nestrămutat și al profundului meu devotament la înaltul Tron al M. Sale, pentru deosebita grație regală de carea m-a învrednicit și Căruia îi doresc din suflet viață îndelungată și mulți ani de glorioasă domnie pacinică, spre înălțarea Țării, spre mulțumirea supușilor Tronului Său regal și spre întărirea și prosperarea bisericii noastre ortodoxe române naționale.

De asemenea mulțumesc și înaltului Guvern pentru sprijinul călduros și propunerea decorației mele.

Domnule Ministru!

Știu să-mi dau seama, că cu mine deodată s-au învrednicit de asemenea grație regală, încă doisprezece chiriarhi din România întregită, cu cari deși sunt mai tineri de etate, aș

dori să încheiu o legătură sfântă, o legătură duhovnicească și aceasta nu numai spre semnul vădit al iubirii deaproapelui, ci și de conlucrare armonică și frățească spre binele obștesc.

Aș dori și mai mult, aș dori, ca spre împlinirea chemării mele să mă pot avânta la idealurile tinereții lor și să mă pot inspira de zelul și activitatea lor.

Dupăce însă etatea mea înaintată abia î-mi va face posibilă împlinire măcar în parte a acestor dorințe, nu-mi rămâne decât să folosesc prilejul spre a pofti de pe acum Preasfințiților chiriarhi vieată îndelungată, sănătate deplină și rezultate mănoase pe terenul arhipăstoririi lor ca și unora, cari în vrâsta lor de acum au puțința și posibilitatea de a se interesa și de vieată și activitatea mea publică de 55 ani, și ca oameni tineri, păzindu-și cumpătul întru toate, pot trăi cu speranța nu numai de a mă ajunge, ci a mă și întrece cu anii vieții.

Repețindu-mi profunda mea mulțumită, zic din suflet, Să trăiești D-le Ministru!

Apoi membrii Consistorului felicită pe Prea S. Sa, prin rostul păr. *Mihaiu Păcățian*, care spune următoarele:

Preasfințite Domnule Episcop!

Am venit cu dragă inimă, ca să dăm expresiune deosebitei noastre bucurii din prilejul conferirii decorațiilor, cu cari Majestatea Sa, gloriosul nostru Rege, Ferdinand I, a binevoit a Vă distinge.

Distincția aceasta binemeritată precum a accentuat și Domnul Ministru al Cultelor, o considerăm, ca o înaltă recunoaștere și apreciere a faptelor și virtuților, cu cari V-ați distins în decursul arhipăstoririi de 21 ani și a activității de 55 ani pe terenul bisericesc.

Ne aducem aminte cum la sfaturile înțelepte și stăruințele Preasf. Voastre s'au renovat și ridicat o mulțime de biserici și școli palate, cari împodobesc azi dieceza Aradului; ne aducem aminte, cu câtă râvnă, abnegațiune și zăl apostolesc ați cutrierat dieceza Aradului dealungul și dealatul vizitând și sfințind peste 60 biserici.

Am fost martori la bucuria și mângăerea sufletească, ce ați simțit-o Preasf. Voastră atunci, când cu ajutorul lui Dumnezeu ați putut duce la îndeplinire renovarea bisericii catedrale din Arad, prevederea ei cu clopote în locul celor revirate de armata austro-ungară și sfințirea ei.

Cunoaștem jertfa credinței și dragostei creștinești, cu care, din propriile economii, —

ați ridicat biserica pompoasă din comuna Pociovetiște și știm că și astăzi, zi de zi augmentați, tot din propriile economii, fundațiunea culturală închinată diecezei, care se urcă până la 600.000 Lei.

Bucuria noastră este îndoit de mare și împreună cu Preasf. Voastră ne simțim și noi onorați, că decorațiile date de Majestatea Sa, Regele nostru, Vi le-a adus și conferit în persoană Domnul Ministru al Cultelor. Acest gest al Înaltului Guvern lasă să se întrezărească un viitor fericit și de bun augur pentru biserica noastră ortodoxă română, care în trecutul vitreag sub regimul apus al străinilor, a avut parte numai de umiliri și desconsiderări.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să Vă dea tărie și sănătate, ca aceste decorații să le puteți purta încă mulți fericiți ani!

Cercul religios la Mândruloc.

În a doua jumătate a lunii Decembrie din anul trecut un ger cumplit a surprins întreaga țară. În unele părți a țării termometrul s'a coborât la 40 de graduri sub zero, iar aici la noi variază între 33—35 de graduri. Neaua căzută în mari cantități ținea permanent frigul neobișnuit și îngreuna pe d'asupra comunicația chiar și cu vehicule. Oamenii retrași în case lângă soba caldă, ieșind numai să-și îngrijască vitele, iar încolo par'că pustiul s'a înstăpânit pe satele noastre. Numai sărmanele păserile sburau desperate preste nesfârșitul lîntoliu de zăpadă, căutând hrana carea eră acoperită fără miiă din naintea ochilor. Mai rămasă vr'o buruiană, ori vr'un scăiete, se îngrămădeau pe rămurele, ca să-și stămpere încâtva foamea ce le istovea puterile. Sprintene, cu zor căutau sămânțele, altădată disprețuite, dar ce nu face strămtoarea! Inimea mea eră strânsă de durere și puținul ajutor ce am încercat să le dau, eră răpit de alte urâte paseri hrăpărețe...

Ne pregăteam, după anul nou, pentru cercul religios contemplat pe ziua S. Ioan Botezătorului, cum s'a obișnuit în anii trecuți. Temerea de frig ne micșoră speranțele succesului constatat în anii premergători, dar iată că un vânt mai cald de cătră mează-zi și razele luminoase și calde a-le soarelui a ridicat temperatura chiar în sărbătoarea de Bobotează, când părintele, după sfințirea apei, a anunțat credincioșilor că în ziua următoarea se întrunește cercul religios și îi invită să participe toți la sfânta liturgie, prilej rar, odată pe an,

când în toată splendoarea se desfășură mărețul nostru serviciu divin.

După o noapte senină, cu aproape lună plină, s'a asprit binișor, iar sătenii noștri cu dimineată au venit la sfânta Biserică, umplând și cântăreții ambele strane. Utronia a oficiat-o preotul nostru, iar la oarele 9 $\frac{1}{2}$ au sosit și preoții: *Nicolae Țandru* președintele cercului religios, *Constantin Mihulin* și *Valeriu Felnean*. Ceialalți preoți din cerc, căzând sărbătoarea pe zi de Duminecă, au fost reținuți la bisericile lor.

Biserica din Mândruloc face cea mai plăcută impresie, fiind încunjurată de un parc de cincisprezece ani care, bine îngrijit, din an în an tot mai bine dezvoltat este o adevărată podobă și delectează nu numai privirile credincioșilor din sat, dar și a tuturor călătorilor cari n'au destule cuvinte de laudă pentru ideea carea realizată umple de farmec locașul divin. Țin să amintesc că s'a luat din partea corporațiilor parohiale inițiativa pentru radicala restaurare a sfintei biserici și avem speranța, că dărnicia acestui popor va da posibilitatea pentru un Sion vrednic de numele frumoasă comunei.

Sfânta liturgie s'a celebrat sub pontificarea părintelui *Iancu Ștefanuș*, președintele despărțământului, iar răspunsurile liturgice le-a dat corul bărbătesc instruit și dirijat de învățătorul *Petru Colteu*. Biserica se umple mereu, naia archiplină, asemenea în partea femeiască fete oacheșe și cu coșite aurii, neveste și venerabile matroane, de nu mai poți afla loc. De atâta mulțime s'a imblânzit frigul din sfânta Biserică, preoții nesupărați de o temperatura scăzută, au oficiat solemn sfânta liturgie și corul delecta cu armonioase cântări. O mulțumire sufletească se reflecta din fețele senine a pioșilor credincioși și cu multă satisfacție am constatat evlavioasa lor purtare pornită din convingerea pătrunsă de o profundă religiozitate.

După priceasnă preotul *Nicolae Țandru*, încunjurat de clerul celebrant, suie amvouul și-și începe predica despre viața fără prihană a Sfântului Ioan Botezătorului și despre învățăturile lui. Am remarcat aptitudinile de bun învățător în materie de credință a p. Țandru, și trebuie să accentuez că la aceasta sărbătoare dela primele cuvinte a captivat atențiunea și inimile credincioșilor. Las' că vieța sfântului Ioan e plină de peripeții zguduitoare cari pot impresiona și pe un laic, dar mai vărtos vieța lui jertfită unei morale superioare au fost vrednică de percursorul Mântuitorului Hristos și învățăturile lui au

purtat timbrul unui duh creștinesc. Toate acestea virtuți au fost foarte frumos și retoric grupate și reprivind paralel asupra vieții noastre creștinești cu mult regret constată că aceasta nu este în conformitate cu învățăturile sfântului, dela cari omenimea în cea mai mare parte s'a depărtat. Intrețesută predica cu istorioare și întâmplări din zilele noastre, a făcut cea mai plăcută impresie asupra credincioșilor, cari la împărțirea anaforei au declarat cuvântătorului preot că nici ei nu s'au supărat pentru muștrările pronunțate, iar un alt credincios a rugat pe preotul locului: „Părinte, fă-ne și mâine sărbătoare, că și noi toți venim“!

Trecuseră bine oarele douăsprezece când ne-am închinat înc'odată la masa Domnului ș'apoi am cercetat familiile ambilor învățători, după cari ne-am întrunit toți în ospitala, casă a părintelui *Iancu Ștefanuș*. După vii discuții și felicitări exprimate cuvântătorului preot, am fost invitați la masă, la carea au participat și doi frunțași țărani, o dovadă mai mult că preotului locului nu e rușine de originea sa și că e pătruns de un larg spirit democratic. În decursul prânzului, la care a predominat o viuă animație, preotul cuvântător a închinat pentru mai marele preot, pentru Prea Sfințitul nostru episcop diecezan, căruia îi dorește deplină restabilire, felicitând totodată și pe preotul la masa căruia ne-am întrunit și carele asemenea poartă numele *Ioan*. A mai toastat învățătorul *Nicolae Cristea*, răspunzând părintele *Iancu Ștefanuș* la ambele și accentuând necesitatea armoniei între factorii conducători, fără carea muncă rodnică nu se poate aștepta.

Ridicată masa, la oarele 3 p. m. am asistat noi și mare mulțime de credincioși la conferința liberă a părintelui *Nicolae Țandru* în spațioasa sală a școlii de stat. A tratat despre cartea cărților, carea este Sfânta Scriptură, sau Biblia. N'a fost aceasta conferință o espunere seacă a materiei tratate, ci ilustrată cu spiritul creștinesc ce predomină la populația din Anglia și din Svedia, unde credincioșii dorm cu Biblia la cap, cum ne-o descrie Dl *Stelian Popescu* directorul „Universului“ în călătoria sa la congresul presei. Instructiva conferință a fost viu subliniată de publicul prezent.

Au urmat apoi cântări, declamări și jocurile școlariilor la acordurile vioarei, cari au imprumutat o notă veselă și au stors o mulțumire sufletească pentru prestațiile micilor școlari.

Iată dară că cercurile religioase combinate cu acte de agrement aduc în vieța mo-

notoamă a satelor nu numai o orientare în a-le credinței, nu numai înțărirea acestei credințe, nu numai un pas înainte la cultura populației, ci tot atunci și o însuflețire potențată pentru spiritul național ce datorăm să-l cultivăm pentru dragostea dintre frații de acelaș sânge și de aceeaș lege, înflăcându-le inimile pentru un luminat patriotism.

Raportor.

Misiune evanghelică...?

Reflexii.

Misionarul papismului între românii bănățeni Dl. Marianescu nu se dimitte, — vorba D-lui, — a sta de vorbă cu fie cine.

De data aceasta s'a coborât însă de pe solidul pedestal al grandonianiei a stă în vorbă cu un „modest preot dela sate”. — Sfinția Sa, pe semne, a uitat că modestia este o floare, care ar sta bine și în butoniera unui misionar.

Și cum Dsa este obicinuit a lua în răspăr pe d'al de gregari umiliți, drept răspuns la un articol, în care se reliefa uneltirile nefaste ale catolicilor, ce se urzesc contra noastră în acest sat, precum și inutilitatea acestor frământări, — are pretenția a și lua o poziție nejustificată într'un răspuns — fără iscălitură, — în Sionul Românesc ddtul 1 Ianuarie a. c.

Că „perseverența unită” de a sparge și strică armonia dintr'un sat, în numele papei, cum se încearcă aici, ar fi în congruență cu duhul evangheliei... să o creadă și susțină Dumnezeu.

Ei del Dl. Magyar — Marianescu, — unul dintre aceia, cari au marea misiune de a risipi „norii grei ce se ridică pe orizontul” vieții gr. catolicilor... peste care plutesc „presemnele unei lupte de exterminare,” — tot atâtea auto sugerațiuni și imaginații bizare de ale dlor, — cum ar putea avea alte vederi?

Una dintre broșurile, cu cari Lugojenii papistași îmbogățesc literatura poporală „Neunirea cea mare” act o adevărată perlă a literaturii — este a Sfinției Sale. Halal de așa achiziție! — Părinții literaturii s'ar felicita, dacă nu s'ar susține în ea și falsuri istorice brodate cu nesinceritate pe un fond de ură pe care o are Dsa față de „greci, bizantini”, cu răutatea, și întunecimea cărora vrea să identifice biserica noastră ortodoxă națională.

Cogeamite om dl Marianescu! Mai ales când ne aruncă mânușa și ne spune că suntem „ortodoxi silnici”.

Ca dovadă de silnicia ortodoxilor de aici servească de pildă jertfa, cu care ortodoxii au susținut școala și pentru greco-catolicii desertori tocmai pentru cult.

Ca să fie dumirit de noțiunea silniciei mai dimi-

tă-se a cetii și câte o carte ortodoxă cum este bunăoară studiul statistic bisericesc „Papism și ortodoxism în Ardeal” despre marea bunăvoință, cu care ne-a gătit Roma-ungurească. — Se poate dimitte a cetii chiar și cel mai proaspăt studiu al d-lui Onibu, — preconizat azi de greco-catolici, — „Catolicism Unguresc în Transilvania ect”.

Păr. misionar, care se coboară între țărani, așa se vede că are tot interesul să-i vadă tulburați și învrăjbiți.

Dobânda morală ce o poate avea statul și neamul dela un slujbaș cum este și cel de misionar catolic în Izvin, nu poate fi altul decât paralizarea ori cărei acțiuni bisericești-școlare inițiate în interesul moral, cultural de emancipare al acestui sat curat românesc, și cari reclamă ceva jertfă, — criteriu al vieții creștine.

Dacă D-Sa nu poate combate cele cuprinse în acel articol, în schimb ridică diapazonul, când vorbește cu gravă seriozitate despre: „adău” și „mărimea ștolelor” ect.

Aquila non capit muscas Clarissime!
Izvin, 1924.

Melentie Șora, paroh. ortodox.

„Unire” la Bogda și Sintar?

Înainte de războiu eră vorba de zidirea școalei din Comeat, iar fiilile Bogda și Sintar, ca să se deie 'napoi dela cheltuieli, amenințau cu „unirea”.

Când să se renoveze biserica din parohia matra Comeat, amenințarea s'a repeșit.

Acum, că e vorba de cheltuielile ridicării din nou a bisericii, în mintea credincioșilor nostri flutură din nou Stafia unației.

Iată, la ce e bună unația-printre noi: să ai cu ce amenință, ca să te dai înapoi dela împlinirea datorțiilor materi ale cătră sufletul tău!

De asta dată, după cum aflăm, credincioși de ai nostri din Bogda și Sintar s'au dus, la „pertractări”, la Zăbran, unde e preot azi Iuliu Olariu, fost paroh ortodox, trecut dela Arad pentru supărări, că a fost judecat de Consistorul eparhial și de cel mitropolitan, la amovare.

În 7/20 Ian. au fost ai nostri la Zăbran, unde i-a așteptat, cum spun oamenii, un protopop — n'o fi fost, oare, canonic? — și secretarul episcopiei din Lugoj. Oamenii au întors însă cu vorba: *nu vă putem da ajutor, ca pe vremea ungarilor, ci numai vă putem sfinți o casă de rugăciune și să vă dăm preot tot la două săptămâni!* Cheltuielile de drum ale preotului le vor da credincioșii. Plata preotului n'o fi ca la neuniți; *va fi mai ieftin, ca la ei.* Așa spuneau credincioșii, că li-s'a răspuns.

Oamenii nostri, însă, n'au fost mulțumiți cu

răspunsul. Și azi sunt pe pace, cum auzim, și e gâdesc *mai creștinește și mai românește*: să bage mâna'n pungă și să-și ridice o capelă între cele două filii.

Dă-le, Doamne, tărie să-și împlinească gândul!

Dar și până atunci, încreștăm la răboj aceasta încercare de misionarism a episcopiei Lugojului, care a aflat de bine să-și plaseze pe preotul-misionar diecezan în Izvinul nostru, unde dâșii n'au decât vr'o 58 suflete.

La Anul nou.

Discurs rostit în biserica din Pecica de Dr. I. FELEA.

În pragul Anului Nou 1924 fiind învrednicit să ajungem, cuvine-se a face o *reprivire asupra evenimentelor mai importante*, ce s'au petrecut în cursul anului încheiat. Ne vom opri mai întâi la *cele petrecute afară de țara noastră*, și vom stăruî asupra unora, pe cari e bine să le cunoaștem, ca astfel cu atât mai ușor să facem bilanțul situației internaționale actuale și așa mai ușor să putem pune la cumpănă și speranțele în viitorul nostru ca Neam și Biserică.

În locul al doile vom pune evenimentele *petrecute în țara noastră*, iar în al treilea, le vom înșira pe cele din comuna noastră, ai căror martori noi suntem. Voiu face aceasta pe motivul ca, văzând noi binele — să-l facem pe acesta, iar tot răul să-l depărțăm din mijlocul nostru și să fugim de el.

I. Trei știri, cari le-am citit în gazete, despre gândul rău și planurile ascunse ale unor țări și națiuni cari se numesc culte, — m-au îndemnat să mă opresc asupra lor — ba aflu potrivit să vi-le comunic și vouă fraților, chiar în ziua aceasta, în speranța că ele pot avea înfrăurintă bună asupra vieții voastre în viitor.

Într'o gazetă citesc știre că *Anglia* a construit un submarin uriaș. Deci pe sub apă 100 oameni înarmați cu șase tunuri grele și merindea ce trebuie acestor bătaii de fier. Într'o altă gazetă citesc că *America* acum a terminat un uriaș aeroplan de războiu. Noua pasere de fier zboară prin văzduh cu două tunuri, șapte mitraliere precum și oamenii și gloanțele de lipsă pentru a trimite... „pe pământ pace“; O a treia gazetă scrie că *Nemții* de ani de zile își tot bat capul să iscodească gaze (otrăvuri) cumplite pentru viitorul războiu.¹⁾

Iată trei știri foarte mult grăitoare despre stările din lumea mare. Neamurile se urăsc mai mult ca oricând și se înarmează mai cumplit ca oricând, pentru că nu este încredere și iubire între ele.

Trăim vremuri de cumplită decădere sufletească a oamenilor și popoarelor. Trăim vremurile despre cari Apostolul Pavel scrie lui Timotei: „Să știți că în zilele din urmă vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de bani, lăudaroși, trufași, hulitori, nemulțămitori,

fără evlavie, fără dragoste, clevețitori, ne'nfrânați, îngânați, vor lubi mai mult plăcerile decât pe Dzeu...“ (II. Timotei, 3, 1—6.)

Am văzut undeva o *icoană*, care cu mult folos a fost reproducă și de „Lumina Satelor“ nrul de Anul Nou. Voiu încerca să o prezint deci și eu înaintea ochilor voștri sufletești prin graiul viu. Icoana *reprezintă un copil cu ramura păcii în mână*, încunjurat de multe animale domestice și sălbatice, pe cari divinul prunc — înfrățindu-le — le conduce pe aceeaș cale, după prorocia lui Isaia (c. 9, 6—7.) — Aceasta icoană reprezintă idealul, pe care ar trebui să-l urmeze toate popoarele, cari se numesc cu nume creștinesc... Durerel popoarele de azi sunt adevărate sălbăticiuni, cari nu vreau să ia calea arătată de Mântuitorul lumii — micul copilăș — „Cel ce în ziua a opta a primit să fie tăiat împrejur pentru mântuirea noastră“...

Dela războiul încoace mereu se vorbește de o „întoarcere la normal“ adecă de o scăpare de relele și năcazurile de azi și de ajungerea la stări de pace bună. — Aceste stări însă nu le vom avea până când Isus Christos și învățăturile Lui vor lipsi din mijlocul oamenilor și din sufletele popoarelor de azi. — „Iar pacea este Christos“ zice sf. Scriptură.

II. Dacă astfel purced popoarele cele „mari“, de astădată. Fic-ne iertat ca să nu luăm pildă dela ele, ci noi românii drept credincioși să ne aducem aminte de cuvintele psalmistului: „Zis'a Domnul Domnului meu, șezi de-a dreapta mea până ce pune pe dușmanii Tăi așternut picioarelor Tale.“ Prorocia aceasta s'a împlinit cu ajutorul lui Dzeu atât pentru Neamul și Biserica noastră. Deci dacă vom avea și mai departe pe Christos în inimile și sufletele noastre — așa ca străinii noștri cei oropsiți, azi când dorința lor nouă ni s'a împlinit, noi Românii n-avem să ne temem de dihonla dușmanilor neputincioși.

Văzând noi *Românii* că toate popoarele din jurul nostru și-au pierdut busola înțelepciunii, noi cari ne-am văzut visul cu ochii prin unirea sfântă a Neamului românesc, să fim cu toată recunoștința: a) față de marele Dzeu și Mântuitorul nostru Isus Christos, b) față de făuritorii noilor granțe: rege, bărbați Neamului și brava armată

Dealtă parte înțeleg și durerile multora Din voi fraților, pentru unele greutăți cășunate de Războiu. Dacă ranele Neamului nu s'au lecut încă toate, vina nu este numai a unora, adecă a celor ce credeți voi. Eu zic că „unirea'n cuget și simțiri“ a noastră tuturor, — a celor de sus cu cei de jos — ar face minuni. Deci noi să nu ne bârfim, să nu ne dușmănim, ci iarăș să ne aducem aminte de cuvintele poetului, care strigă: „Pe voi vă nimiciră a pizmei răutate... la Milcov și Carpați“. Și iarăș vă zic vouă, ca pe cei răi să-i scoateți din mijlocul vostru și iarba rea să o plivim din grădina Neamului românesc.

Pentruca să ne întărim nădejdea și încrederea noastră în Dumnezeuul părinților noștri ca Neam, să

¹⁾ „Lumina Satelor“ Nr. 1. 1. Ian. 1923—4.

vedem acum cari sunt evenimentele, pe cari cu bucurie și totodată cu mândrie națională le putem aminti, ca *fapte cu adevărat istorice*.

Mai întâi *pe teren bisericesc* merită amintire marea biruință câștigată de noi prin recunoașterea și numirea bisericii strămoșești a Neamului de „*biserică dominantă*”. Iar aceasta cu atât mai vătos dacă ne aducem aminte Doamne de acele vremuri de răstriaște când biserica, adecă cetatea noastră mântuitoare și fortăreața credinței noastre, n'avea dreptul să aibă turnuri, nici să fie zidită la loc de cinste, nici să aibă preoți luminați. — Azi, deci fiecare trebuie să recunoască acest frumos progres realizat de noi.

Spre a vă pune în lumina sa adevărată acest progres, las ca să vă treacă pe dinaintea ochilor toate durerile marelui Dascăl al Neamului nostru, *Gheorghe Lazăr din Avrig*, despre a cărui viață și mari fapte v'am vorbit tot de pe acest amvon cu ocazia parastasului ținut aici în biserică la 17/30 Septembrie 1923, când toți românii de pretutindenea în deplină libertate au putut serba aniversarea unui centenar dela moartea lui. Căci aduceți-vă aminte ce eram noi Românii pe la anul 1823!

Aduceți-vă aminte și de luptele uriașe pe cari le-a dat luminatul Șaguna pentru biserică și școala românească dincoace de Carpați! Faptele sale au fost preamărite deasemenea la semicentenarul serbat tot în anul trecut la Rășinari în fața regelui și întreg poporului românesc.

Cu respect era salutată de străinii orașului și de toți trecătorii „reverenda” preoților români adunați la 10/23 Octombrie 1923 în congres la Arad, fapt care deasemenea își are importanța sa.

Una din constatările menite a ne despăgubi sufletește, se întărește de altele cari ne mahnesc este că, actualmente, *după război se întărește din ce în ce mai mult dragostea de lumină, interesul pentru cultură și pentru școală*.

Dovada care cuprinde în scurte fraze marele avânt pentru cultură îl formează cuvântarea recentă a dlui *Dr. Angelescu*, ministrul instrucțiunii, rostită în parlament cu prilejul votării bugetului școalelor.

Examinați statisticele învățământului, mergeți în școalele noastre dela sate și orașe, și veți vedea acolo că nu mai sunt locuri pentru elevi. Înainte erau școlile goale, mai ales sătenii nu-și trimiteau copiii la școală azi toate școlile sunt pline.

Starea materială a sătenilor, ameliorați după războiu, a făcut ca ei să-și trimeată copiii la școală și numai așa se esplică faptul că în anul trecut și anul acesta s'au clădit aproape 4000 școli cu ajutorul sătenilor și cu intervenția Statului. Dacă ne gândim că acești români de dicolo de Carpați erau încă atât de săraci înainte de războiu de cât eram noi de asupriți, cu inima liniștită trebuie să recunoaștem progresul realizat.

Fonduri pentru clădirea de școale s'au oprit pre-

tutindenea, chiar și în comuna noastră — onoare inițiatorului și funcționarilor săi.

Progresul realizat pe terenul școlar, în bună parte avem să-l mulțămim *reformei agrare*. Deși acesta câte odată ici-colea lasă încă de dorit, totuș o bună parte din pământul, celor cu mii și zeci de mii jugăre cadastrale, împărțindu-se țăranilor — celor mulți — cari atâtea veacuri de-a rândul și din neam în neam l-au muncit, prin aceasta s'a făcut o dreptate bună și creștinească, astfel că azi România poate fi pe drept socotită ca una din țările cele mai democratice.

III. Faptul acesta l'ați putut constata și voi fraților prin *luarea pământurilor* din mâna celor străini de neamul nostru și prea favorizați în trecutul nostru amar, și împărțirea între voluntarii, invalizii, văduvele și orfanii de război ai comunei.

S'au mai făcut și alte lucruri bune și de mare folos aci la noi în anul trecut, Așa spre pildă *gazeta, „Lumina Satelor” are tot mai mulți cetitori în rândurile țăranimii și a meseriașilor noștri*, aci la granița dinspre apus, unde avem să luptăm cu atâtea mizerii și prejudeții în ogorul înțelenit.

Serbarea de aseară a tinerimii studioase, grupate într'o societate de lectură, care poartă numele ilustrului istoric „N. Iorga”, e un semn de bun augur pentru închegarea unei stări de armonie mult dorită între elementele atât de centrifuge până aci ale comunei noastre.

Îngăduiți-mi acum să vă arăt și unele dintre stările greșite dela noi, cari la nici-un caz nu mai pot fi suferite. Între aceste mai întâu inșir faptul absolut urât și neromânesc a concubinatuului.

Dacă funcționarii neromâni sau maghiarizați nu sprijineau biserica Neamului în trecut, *că atât mai mult au datoriat să ne ajute la îndreptarea, răului acestuia slujbașii de azi*. Șeful județului nostru a spus-o nu de mult aceasta reprezentanților tuturor comunelor în biroul Plasei Pecica, cu ocazia unei inspecții, — ceace unii din voi bine ați auzit.

La chestia *listelor de subscripții* pentru scopuri bune și nobile dati-mi voe fraților să vă spun următoarele.

Dacă bieții funcționarii, cari trăesc din leafa lor modestă, își fac datoria, nu tot astfel și sătenii noștri avuți, cu pământ care valorează multe milioane. Ați auzit la fiecare slujbă dzească că se roagă preotul într'o ectenie specială: „*Pentru înbelșugarea roadelor pământului*”... și a dat Dzeu — cu toată seceta din vara trecută — roduri bune.

Precum cel cu știința are datoria să învețe pe cel nepriceput și fără înțelepciune, tot astfel și *cel cu avere* trebuie să o folosească nu numai pentru plăcerile și împodobirea sa în lumea aceasta trecătoare, ci are datoria să o întrebuițeze pentru luminarea și mântuirea sufletească a sa proprie și a deaproapelui său.

Dar cum îți împodobești tu creștine candela

sufletului tău, când iată biserica aceasta — care este biserica doar a celei dintâi comune în întreagă Țara — este lipsită și desbrăcată de orice podoabă, pereții ei sunt goi și afumați, iar turnul bisericii este și azi — după cinci ani dela încheierea războiului — mut și amar pentru lipsa clopotelor.

Clopotele dela biserica catolică vă admoniază în fiecare dimineață pentru întârzierea voastră. — *Sârbii din Nădlac*, o mână de oameni, și-au sfințit clopotele în toamna aceasta. Iar joi înaintea sărbătorilor Crăciunului am azistat și noi preoții voștri la solemnitatea sfințirii clopotelor din *Șeitin*. — Deci nici noi nu putem rămânea și mai departe în nesimțire față de trebuințele arzătoare ale bisericii!

Sf. Vasile, arhiepiscopul din Cezarea Capadochiei „a cărui pomenire” asemenea „astăzi o facem”, și-a cheltuit toată averea sa considerabilă pentru zidiri de biserici, școli și spităliuri. — *Dela credincioșii noștri parohieni* — mulți cu averi considerabile — *dela toți împreună* nu să cere, fără numai grija pentru clădirea unei biserici mai corespunzătoare la timpul său. Iar calea pentru cumpărarea clopotelor de-atâtea ori v'am arătat-o, v'am deschis-o și chiar mergem înainte pe drumul apucat. Noi preoții împreună cu toți intelectualii de bine vrem însă întreg concursul vostru.

Să ne trezim deci la datorință, altcum nu se mai poate răbda o stare așa de dureroasă, și atât de rușinoasă!

Crede doar cineva că, dacă a dat „la miruit” un ban ruginit de pe vremea ungarilor, ori a pus „în tas” un alt ban ruginit din timpul austrieilor — și-a împlinit acela datorința de bun creștin și român?! Oare jertfa lui Cain și nu alui Avel a primit-o Dumnezeu?!

Despre *Saul* ne spune *Sf. Scriptură* că s'a schimbat cu totul după ce s'a întâlnit cu Iisus Hristos pe drumul Damascului. Și-a schimbat Saul nu numai numele, dar și-a schimbat și vorbele, faptele și purtările. Aceasta este și azi — în pragul Anului nou — taina cea mare, *să te schimbi cu totul, să începi și tu frate creștine o viață nouă după ce te-ai întâlnit în adevăr cu Mântuitorul Hristos și lumina Lui*. — (Urmează apoi datele despre fluctuațiunea populației în conformitate cu matriculele parohiilor.

Doamne, Doamne, caută din cer și cultivă vila aceasta tinăra a Neaumului. Românesc, pe care dreapta Ta a sădit-o pe plaiurile și câmpiile mănoase a Patriei Române.

Tinde mâna Ta cea tare și întărește sceptrul Unsului Tău, M. S. Ferdinand I. Regele tuturor Românilor, întărește și brațul ostașilor săi, îndeamnă Doamne toate căpeteniile civile, funcționarii Țării noastre și întreg poporul Român să-l conduci fără zăbavă spre unirea cea adevărată și atât de mult dorită.

Intărește Doamne și Biserica Ta dreptcredincioasă și pe slujitorii ei. În numele poporului acestuia mă rog azi către Tine, ca să-i dai lui înțelepciune și plăcere pentru lucrurile Tale cele sfinte. De toate asupririle și năvălirile dușmanilor ne ferește pe noi pe toți totdeauna.

Tuturor An nou fericit vă doresc! Amin.

Cărți școlare oprite.

Un ordin ministerial trimis inspectoratelor școlare la sfârșitul anului 1923, cum ne spune *Unirea* din 12 I. c. interzice introducerea în școlile secundare a manualelor de religie *Istoria bisericilor creștine universale* de dl. I. Georgescu și *Noțiuni de istorie, liturgică și constituție* de dl. Nicolae Brânzău, de oarece cărțile acestea „*Conțin — zice hotărârea ministerială — idei vătămătoare statului și bisericii noastre*”.

În urma acestei hotărâri, — cât se poate de firești față de tipăriturile care își pusese de țintă otrăvirea sufletelor tinerimii școlare. — *Unirea* de sine înțeles își toarnă focul indignării împotriva ministrului și a bisericii ortodoxe.

Din aberațiile monitorului de pe Târnave, iată câteva: „Cărțile excepționate din partea ministerului nu cuprind pasagii vătămătoare nici măcar la adresa ortodoxismului”. Observăm, la această nouă palmuire a adevărului, că tocmai ziarul *Patria*, care stă așa aproape de Blaj, scosese la iveală prin condeul dlui prof. universitar G. Bogdan Duică numeroase pasagii din cartea dlui I. Georgescu. așa de bogat în atacuri la ortodoxie.

Și chiar *Unirea* în numărul ei de acum și în acelaș prim articol, declară în litere cursive: „*A scrie deci și a lucra (în manuale!) împotriva intereselor bisericii ortodoxe române, nici pe departe nu înseamnă a propaga idei vătămătoare statului*”. Cărțile acestea școlare, zice tot *Unirea*, puse în serviciul bisericii greco-catolice, „și mai pe sus de toate în acela al adevărului” (??) „nu puteau să facă apologia unei rătăcirii (!) atât de păgubitoare pentru tot rostul românismului pe aceste plaiuri, cum este ortodoxismul”...

Așa vorbește *Unirea*, și tot așa vorbesc *manualele* tendențioase de istorie bisericească, pe care le la în apărare, — împotriva unui ordin pe deplin îndreptățit, — punându-le (fără nici o frică de ridicol) alături „*Cronicei marelui Șincai*”, prigonit pe vremuri din partea ungarilor și-a episcopului dela Blaj... Mai rar atâta istețime la confracții cari refuză a veni la sentimente mai bune și mai românești.

INFORMAȚIUNI.

Curtea regală și sărbătorile. Bunele obiceiuri creștinești, despre cari cu atâta plăcere cetim în Cronicele vechi, să păstrează în parte și azi la Curtea noastră domnească. În ajunul Nașterii, I. P. S. Mitropolit Primat, cu numeros cler și cor de cântăreți, s'a prezentat la palat, unde după cântarea Troparului și a Condacului și după o scurtă rugăciune pentru binele Casei și sănătatea familiei Regale, toți membrii dinastiei, — în frunte cu M. S. Regele, — sărută Sf. Cruce și Icoana Nașterii Domnului. I. P. S. Mitropolit cu toată suita este apoi reținut la prânz.

În ziua de anul nou Maestățile Lor Regele și Regina au asistat la doxologie în biserica Mitropoliei. Apoi au primit felicitările guvernului în sala de recepție a palatului mitropolitan, unde li s'a servit tuturor champagne, vin, etc.

Protopresbiterate nouă. Fiind protopresbiteratele de pe teritoriul arhidiecezei noastre de Alba-Iulia și Sibiu, prea mari, cu câte 30, 40 și 50, ba și peste 50 parohii, și având în vedere mai ales îngrijirea de viața sufletească a credincioșilor noștri, — la propunerea Consistorului, — Sinodul arhidiecezan a decretat a se înființa patru protopresbiterate nouă: al Băiței, Jiului, Oltului și Târnavei mari.

Dintre acestea s'a organizat și și-a început activitatea cu 1 Ianuarie a. c. pe teritoriul protopresbiteratelor Deva, Făgăraș, Sighișoara și Zărand protopresbiteratele: Băița, Oltul și Târnavă mare.

† **Gheorghe Papp.** Sâmbătă în 26 Ianuarie n., a fost petrecut pe calea vecinicii, profesorul veteran dela liceul Moisa Nicoară din Arad Gheorghe Papp. Defunctul a servit la liceul de stat din Arad de 42 ani. Avea o fire bună și blândă, însușiri cari l-a făcut să fie iubit de toată lumea și, deși era unit ținea legături de amicitie strânsă cu toată preoțimea noastră din Arad.

L-au și răsplătit ortodoxii, căci i-au făcut o înmormântare impozantă. A fost parentat de dir. liceului Dr. A. Crișan, primarul Robu și prota unit. Răspunsurile funebrele au fost cântate în mod îndușetor de corul Seminarului nostru sub conducerea prof. Lipovan.

Dumnezeu să-l odihnească.

Cărciumile vor fi închise în zilele de sărbători legale. Ministerul de finanțe e pus în vedere administrațiilor financiare, că toate cărciumile propriu zise atât din vechiul regat, cât și din teritoriile alpite, sunt obligate să se supună în totul legilor, pe baza cărora au obținut brevetele, în ce privește orele de vânzare din timpul zilei.

Ele sunt datoare să respecte cu punctualitate sărbătorile legale astfel, cum prevăd acele legi.

Cărciumarii cari se vor dovedi, că nu se supun acestor dispozițiuni, vor fi puși în contravenție și li se vor ridica brevetele.

Hotărârea Sf. Sinod privitoare la cărciumi a avut și până acum bunul rezultat, că Înaltul guvern a dat ordin prefectilor, chemați la București, să urmărească cu stricteță cărciumele și să aplice sacțiuni unde e necesar,

Să sperăm că vor urma și alte ordine și legi restrictive.

„Institutul Biblic“ a primit dela P. S. Episcopul Ioan al Aradului 21.642 lei și anume: 15.000 dela preoți; 1000 contribuirea dela mănăstirea Hodoș-Bodrog și preste 5000 colecta în biserici cu discul.

Mulțumită publică. O nouă și frumoasă surprindere a săvârșit la Nașterea Domnului stei noastre biserici din Drăgoiești, evlavioasa creștină Ana Țanche, donând stei biserici un ornat complet nou de lână de culoare violetă, în preț de; 3000 lei.

Este un act vrednic de toată lauda între împrejurările de azi și pildă de urmat altora. Atotputernicul să primească această jertfă și să i-o răsplătească după cuviință binefăcătoarei, carea iubește podoaba casei Sale.

Drăgoiești, la 25 Decemvrie 1923.

Lucian Lungu, paroh. ort. român.

Concurs repetit.

Conform rezoluțiunii Vener. Consistor ort. rom. din Arad, Nr. 138/1924 pentru întregirea parohiei vacante din **Ohabaforgaci**, se scrie *din nou* concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele retribuțiuni și îndatoriri:

1. Usufructul sesiunii parohiale în estenziunea ei de azi și a intravilanului parohial de sub Nr. 182, după cari alesul va avea să supoarte toate dările publice.

2. Alesul va predica în biserică cel puțin de două ori pe lună, va catehiza elevilor dela școala confesională din loc după trebuință, fără altă remunerație din partea comunei bisericesti.

3. Se cere, ca alesul cu zel și cu dragoste să împlinească chemarea sa preotească, obligat fiind să îndeplinească toate datorințele față de oficiul preotesec.

4. Parohia e de clasa primă, dar în mod excepțional se admit și concurenți cu cvalificațiune de clasa a doua.

5. Petițiile concursuale, adiestate în regulă, și cu atestat de serviciu prestat, se vor așterne în termenul concursual oficiului protopresbiterat ortodox român din Belinț, adresate comitetului parohial din Ohabaforgaci.

6. La retribuție sunt a se socoti și stolele legale și întregirea dela Stat.

7. Doritorii de a ocupa acest post, pe lângă stricta observare a dispozitiunii 8-lui 38 din Regulamentul pentru parohii, sunt poștiți a se prezenta în sf. biserică din Ohabaforgaci, într-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în cele omiletice.

Intrucât reflectanții sunt din altă dieceză, trebuie să se prezinte Preasf. Sale Dlui Episcop diecezan din Arad, nainte de a concura, ca să li-se dea binecuvântarea spre a putea reflecta la pustul din chestie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: **Gherasim Sârbu**, protopoh.

1-3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Dr. Romul Mager.**